Evaluatie gemeenschappelijke regeling SamenTwente.

Ontwerp

Vastgesteld in het algemeen bestuur van 12 november 2025 tbv vragen van zienswijzen van de raden

Bestuursperiode 2022-2026

1. Aanleiding

Sinds de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen in 2022, is het verplicht voor gemeenschappelijke regelingen om een bepaling te hebben over de evaluatie van de regeling. In de Gemeenschappelijke regeling SamenTwente is dit vormgegeven in artikel 9.2.

Artikel 9.2 Gemeenschappelijke Regeling SamenTwente:

1.Het algemeen bestuur evalueert in het jaar voorafgaand aan de reguliere gemeenteraadsverkiezingen de regeling en gaat daarbij in elk geval in op:

a. de bestuurlijke samenwerking binnen het werkgebied van SamenTwente;

b. de doelstelling en

c. de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten vanuit SamenTwente.

2.De raden worden in de gelegenheid gesteld hun zienswijze over de evaluatie naar voren te brengen. Artikel 35, eerste tot en met vierde lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen zijn van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de termijn acht weken bedraagt.

We evalueren niet om het evalueren zelf. We evalueren om te leren en te verbeteren, met het doel nog meer impact te maken voor onze inwoners. Dat doen we niet alleen eens in de vier jaar. We proberen continu te leren in en van ons dagelijks werk. In het zeer recente verleden hebben we een aantal grotere trajecten afgerond in onze organisatie die relevante informatie hebben opgeleverd voor deze evaluatie van onze gemeenschappelijke regeling.

1. **Volledige herziening tekst Gemeenschappelijke Regeling SamenTwente**: De aanleiding hiervoor was tweeledig. Ten eerste was aanscherping van de beschrijving van onze taken nodig na de transitie van Regio Twente naar SamenTwente. Ten tweede werd in 2022 de Wet gemeenschappelijke regeling gewijzigd, met het doel om de democratische legitimatie te verbeteren en de raden meer positie te geven in de regeling.

Deze herziening is een uitgebreid proces geweest waarbij ambtenaren, bestuurders en raden betrokken zijn geweest. Het doel van de regeling, de te behartigen belangen en de taken en bevoegdheden zijn toen tegen het licht gehouden. Dit heeft geleid tot een geheel gewijzigde tekst van de regeling, die is gepubliceerd op 11 juni 2024.

2. **Kerntakendiscussie SamenTwente:**
   De kerntakendiscussie is uitgevoerd op verzoek van het Algemeen Bestuur. Daarin is inzicht gegeven in de taakuitvoering, het ambitieniveau en de daarbij horende middelen. Vervolgens zijn de taken van SamenTwente tegen het licht gehouden. Hierbij is een inhoudelijke discussie gevoerd en zijn er keuzes gemaakt om het juiste te blijven doen en te blijven zorgen voor kwalitatieve dienstverlening voor de inwoners van Twente tegen aanvaardbare middelen.
   De kerntakendiscussie heeft daarnaast geleid tot twee aanvullende opdrachten:
   a. Samenwerkingsopdracht “Het samen van SamenTwente”.
   b. De Prioritaire Opgave Jeugd.

   In deze trajecten werken we aan het verbeteren van de bestuurlijke samenwerking, de doelstelling en de dienstverlening.

3. **Strategische koers en Strategisch Programma**:
   In 2022 is de Strategische Koers SamenTwente vastgesteld. Dit is een koers die op hoofdlijnen richting geeft aan belangrijke ontwikkelopgaven. Deze koers hebben we onlangs uitgewerkt in een (nu nog ontwerp) Strategisch Programma voor SamenTwente 2026-2030. Het Strategisch Programma helpt ons meer focus aan te brengen, beter te prioriteren en keuzes te maken die passend zijn bij de maatschappelijke uitdagingen van de komende jaren. Ook het proces om dit programma te maken, heeft ons informatie opgeleverd over de samenwerking.

Deze trajecten hebben veel waardevolle inzichten en informatie opgeleverd waar de gemeenteraden ook (separaat) in zijn of worden meegenomen. Deze evaluatie betreft dan ook geen presentatie van nóg een uitgebreid (en soms kostbaar) evaluatieonderzoek. Door middel van deze evaluatie worden deze trajecten juist compact samengebracht en uitgewerkt in drie onderdelen:

- de bestuurlijke samenwerking binnen het werkgebied van SamenTwente;
- de doelstelling, en;
- de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten vanuit SamenTwente.

Hieronder werken wij deze onderdelen uit, trekken we conclusies en geven we acties voor het vervolg.

2. Onderwerpen van evaluatie 2022-2026

Hieronder leest u de verschillende onderwerpen van evaluatie van de gemeenschappelijke regeling en onze bevindingen hierover. Per evaluatieonderwerp geven we onze conclusies en de actie die we op basis hiervan ondernemen of al hebben ondernomen.

2.1 De bestuurlijke samenwerking binnen het werkgebied van SamenTwente.

Bevindingen:

Over zowel de bestuurlijke als de ambtelijke samenwerking is veel gesproken in deze bestuursperiode. Tijdens de reguliere bestuurlijke en ambtelijke overleggen, in de werkgroep ambtelijke samenwerking en in een aantal specifieke dossiers. Ook bij de kerntakendiscussie is geconstateerd dat de samenwerking zowel bestuurlijk als ambtelijk efficiënter en effectiever kan. Tijdens het traject is geconcludeerd dat de samenwerkingsopdracht te groot is om tegelijk met de kerntakendiscussie op te pakken. In de eindrapportage is wel de context van de samenwerking beschreven, de wensen en behoeften, actiepunten en voorwaarden voor succes. De volgende wensen en behoeften ten aanzien van de samenwerking worden genoemd in het eindrapport:

Overzicht van gremia en netwerken: Er dient meer inzicht te komen in bestuurlijke en ambtelijke gremia binnen SamenTwente. Het is wenselijk om ook externe gremia zoals Samen14 en Twentse Koers in beeld te brengen, vooral waar inhoudelijke raakvlakken zijn maar de besluitvorming elders ligt.

Heldere rollen en gedeeld beeld van samenwerking: De rollen, taken en verantwoordelijkheden van gremia moeten duidelijk zijn. Zowel bestuurlijk als ambtelijk moet er een gedeeld beeld zijn van hoe de samenwerking zou moeten verlopen.

Inhoudelijk bestuurlijk gesprek en strategische blik: Bestuurders willen vaker inhoudelijk overleg voeren over opgaven, afhankelijkheden en het nakomen van afspraken. Er is behoefte aan een strategische benadering van regionale vraagstukken en het delen van goede voorbeelden tussen gemeenten.

Congruente sturing op alle niveaus: Er is behoefte aan samenhangende sturing tussen bestuur, management, beleid en uitvoering. Bestuurlijke en ambtelijke lijnen moeten op elkaar aansluiten, met duidelijke verbinding en eigenaarschap voor strategische agendering, advisering en realistische inzet van capaciteit.

De kerntakendiscussie heeft ook geleid tot een brede opdracht voor jeugd: de Prioritaire opgave jeugd. De deelnemende gemeenten zien dat hier een grote opgave ligt en dat er winst te behalen is door de regionale samenwerking te prioriteren en te versterken. De reikwijdte hiervan is echter veel breder dan het takenpakket van SamenTwente.

Deze is onder regie van gemeente Enschede bestuurlijk verder gebracht. In juli 2025 heeft het algemeen bestuur het voorstel hiervoor behandeld. Het valt buiten de evaluatie van de gemeenschappelijke regeling SamenTwente, maar heeft op inhoud wel belangrijke raakvlakken met onze dienstverlening. In december 2025 verwachten we hier de eerste resultaten van.

Tot slot heeft het bestuur besloten het proces van de kerntakendiscussie zelf te evalueren. Dit met het doel om te reflecteren op de uitkomsten van het proces, maar ook op de rol van het AB en DB zelf. De aanbevelingen die hieruit volgen vormen waardevolle input voor de samenwerkingsopdracht.

Conclusie en acties

Uit de analyse in de kerntakendiscussie blijkt dat zowel ambtelijk als bestuurlijk grote behoefte is aan het verbeteren van de bestuurlijke en ambtelijke samenwerking. De analyse van de kerntakendiscussie is gebruikt als input voor uitwerking van de samenwerkingsopdracht. Het algemeen bestuur heeft een voorstel voor de aanpak hiervan op 9 juli 2025 vastgesteld. Hierbij maken we gebruik van de methode “Action Learning”. Met de uitvoering van de eerste projecten is inmiddels gestart. In februari 2026 worden de eerste resultaten hiervan opgeleverd. Naast de samenwerkingsopdracht, hebben het AB en andere betrokkenen het proces van de kerntakendiscussie geëvalueerd. De conclusies en aanbevelingen die hieruit volgen, verbinden we aan projecten van de samenwerkingsopdracht.

2.2 De doelstelling

De gemeenschappelijke regeling moet geëvalueerd worden op de doelstelling. De in de gemeenschappelijke regeling vastgelegde doelstelling van SamenTwente luidt:

> *SamenTwente heeft tot doel, met inachtneming van hetgeen in deze regeling is bepaald, samen met lokale en regionale ketenpartners en stakeholders en vanuit en voor de Twentse samenleving, te werken aan een gezond, veilig en vitaal Twente.*

Bevindingen:

SamenTwente is een jonge organisatie, ontstaan in juli 2021 vanuit de veranderopdracht van Regio Twente. Bij die veranderopdracht is besloten een gemeenschappelijke regeling te vormen met een meer congruente inhoudelijke doelstelling, met focus op gezond, veilig en vitaal. In 2023 zijn we een traject gestart om de tekst van onze gemeenschappelijke regeling nog beter aan te passen aan deze nieuwe situatie. Het doel van de gemeenschappelijke regeling is aangescherpt. Daarbij is gebruik gemaakt van de nieuwe Strategische Koers van SamenTwente, vastgesteld in maart 2022. In 2025 zijn we, na de kerntakendiscussie, gestart met het maken van ons Strategisch Programma, waarbij we ook weer naar de doelstelling van de gemeenschappelijke regeling hebben gekeken en of deze nog steeds passend is.

Conclusie en acties

Het doel van onze regeling is nog heel recent tegen het licht gehouden, zowel bij de wijziging van de gemeenschappelijke regeling in 2024 als bij het maken van het Strategisch Programma in 2025. Daarmee concluderen we dat de doelstelling van SamenTwente zoals opgenomen in de gemeenschappelijke regeling nog actueel is.

2.3 De dienstverlening aan de deelnemende gemeenten vanuit SamenTwente.

Het evalueren van de dienstverlening aan de deelnemende gemeenten, betekent het geheel van activiteiten dat we uitvoeren voor gemeenten om hen te helpen of te ondersteunen. Het gaat dan om of het helder is wat we doen voor de deelnemende gemeenten en dat dit ook is wat gemeenten van ons verwachten. Tot slot vinden we het ook belangrijk dat we dit ook zo opgeschreven hebben. Dus kloppen de in de gemeenschappelijke regeling beschreven taken en bevoegdheden bij wat we doen. Dit laatste punt, staat niet expliciet in de evaluatiebepaling. Dit is wat ons betreft wel een belangrijk onderdeel van deze evaluatie.

Bevindingen

In de Kerntakendiscussie SamenTwente is uitvoerig inzicht gegeven in de uitvoering van alle onze taken, het ambitieniveau en de daarbij horende middelen. De taken van SamenTwente zijn tegen het licht houden. Er is op ambtelijk en bestuurlijk niveau discussie gevoerd over de consequenties van het uitvoeren van taken op een ander ambitieniveau. Op basis hiervan zijn keuzes gemaakt door het bestuur om het juiste te blijven doen en te blijven zorgen voor kwalitatieve dienstverlening voor de inwoners van Twente tegen aanvaardbare middelen.

Bij de wijziging van de gemeenschappelijke regeling in 2024 hebben we belangrijke aanpassingen en aanscherpingen doorgevoerd in de tekst van de gemeenschappelijke regeling SamenTwente. Dit is een uitgebreid proces geweest waarbij ambtenaren, bestuurders en raden van de aan SamenTwente deelnemende gemeenten nauw betrokken zijn geweest. Dit heeft geleid tot geheel herziene gemeenschappelijke regeling, gepubliceerd op 11 juni 2024.

In de afgelopen periode hebben we werkenderwijs nog een aantal aandachtspunten verzameld over onze taken en bevoegdheden en de manier waarop deze in de regeling staan. Wij denken dat op deze punten te zijner tijd de regeling mogelijk moet worden aangescherpt of aangepast. Het gaat om de volgende onderwerpen:

Onderwerp	**Wat moet worden aangepast?**
Plustaak: Coördinatiepunt Wonen en verblijf	Het coördinatiepunt Wonen en verblijf is bij AB-besluit van 16 oktober 2024 een plustaak van SamenTwente geworden.

	Plustaken zijn taken die niet expliciet opgenomen zijn in de regeling, maar wel in aanmerking komen om als basistaak uit te voeren omdat al zo wordt gehandeld. Bij het coördinatiepunt is dit het geval en is de wens dit te formaliseren in de regeling.
Gastheerschappen en overige dienstverlening	Bij zowel Twentse Koers als Kennispunt Twente wordt de samenwerking geëvalueerd. Daarnaast heeft het bestuur van het Recreatieschap Twente opdracht gegeven om de dienstverlening van SamenTwente te heroverwegen. Deze ontwikkelingen kunnen invloed hebben op de rol van SamenTwente bij deze samenwerkingen. Dat kan ook leiden tot een aanpassing van de gemeenschappelijke regeling en/of de toelichting van de regeling.
Juridische grondslag niet acute meldingen (OGGZ)	Onlangs hebben we geconstateerd dat de juridische grondslag voor het uitvoeren van de niet-acute meldingen door GGD Twente niet scherp is. Uit de memorie van toelichting bij de Wmo 2015, de onderliggende brief hierover van de staatssecretaris van 20 september 2018, artikel 3.2.2 sub d van de gemeenschappelijke regeling, de toelichting bij de gemeenschappelijke regeling, de parlementaire geschiedenis bij artikel 5:1 en artikel 5:2 Wvggz en het onderliggende besluit van het AB van 8 december 2021 blijkt wel dat het de bedoeling was van de 14 Twentse gemeenten om de niet-acute meldingen onder te brengen bij GGD Twente. Maar het is aan te bevelen om bij een toekomstige wijziging van de gemeenschappelijke regeling, de tekst in de gemeenschappelijke regeling hierover te verduidelijken, in die zin dat ook het uitvoeren van de niet-acute meldingen en de hieruit voortvloeiende gegevensverwerking is ondergebracht bij GGD Twente. Dit om discussies hierover in de toekomst te voorkomen.
Uitbreiding DB	Het AB heeft de wens geuit om op termijn het dagelijks bestuur uit te kunnen breiden. De gemeenschappelijke regeling voorziet in een DB van 3-5 leden. Het DB mag niet bestaan uit een meerderheid van het AB. Gebleken is dat met de huidige stemverhoudingen op inwoneraantallen, niet alle combinaties van gemeenten mogelijk zijn. Dit vraagt om ofwel aanpassing van de stemverhoudingen ofwel een andere wijze van samenstelling van het DB. Hoe dit precies aan te pakken, vraagt om meer uitwerking door het AB in de nieuwe bestuursperiode.
Evaluatiebepaling	De evaluatiebepaling in onze regeling bevat een aantal onderwerpen waarop geëvalueerd moet worden en op welk moment. Deze bepaling kan verbeterd worden, zodat duidelijker is wanneer en waarop geëvalueerd moet worden.

Conclusie en acties

Met de kerntakendiscussie hebben de deelnemende gemeenten volledig inzicht gekregen in wat SamenTwente doet voor de 14 gemeenten en dat dit past bij de verwachtingen. De in de gemeenschappelijke regeling beschreven taken en bevoegdheden en overige bepalingen kunnen wel op een aantal punten aangescherpt worden. De genoemde onderwerpen zijn niet dusdanig urgent dat ze om onmiddellijke aanpassing vragen. Daarbij zijn een aantal ontwikkelingen nog niet concreet en is het nu nog de vraag of ze überhaupt leiden tot een aanpassing van de gemeenschappelijke regeling. Het aanpassen van een gemeenschappelijke regeling is een zeer uitgebreide procedure, waarbij het bestuur van SamenTwente en de individuele colleges en raden van de deelnemende gemeenten een belangrijke rol hebben. We proberen daarom deze procedure zo efficiënt mogelijk in te zetten. Deze en wellicht nog een aantal andere onderwerpen zullen we daarom verzamelen. Dit leidt op een nog later te bepalen moment tot een wijzigingsvoorstel van de gemeenschappelijke regeling.

3. Conclusie

Sinds de transitie van Regio Twente naar SamenTwente in 2021, is veel aandacht geweest voor de doelstelling, dienstverlening en samenwerking door, binnen en rond SamenTwente. Eerst bij het bepalen van de Strategische Koers in 2022. Daarna bij de herziening van de gemeenschappelijke regeling. Vervolgens vrijwel aansluitend in het kader van de kerntakendiscussie. En tot slot nu, bij het maken van het strategisch programma. De acties en aanbevelingen uit deze trajecten, voeren we uit.

Zo worden de eerste resultaten van de samenwerkingsopdracht “Het samen van SamenTwente” in februari 2026 verwacht. Ook het Strategisch Programma voor SamenTwente 2026-2030 gaat ons helpen meer focus aan te brengen, beter te prioriteren en keuzes te maken die passend zijn bij de maatschappelijke uitdagingen van de komende jaren. Ook in breder perspectief zal de Prioritaire opgave jeugd, uitgevoerd onder regie van gemeente Enschede, van belang zijn voor de uitvoering van taken en samenwerking binnen SamenTwente.

Hoewel er nog wel een aantal aandachtspunten zijn die mogelijk moeten worden aangescherpt of aangepast, en er nog stappen te zetten zijn in de samenwerking, is het moment nu daar om vooral te ‘doen’. Met het doel om meer impact te maken voor een gezond, veilig en vitaal Twente.

4. Besluitvorming

De evaluatie van de gemeenschappelijke regeling wordt vastgesteld door het algemeen bestuur van SamenTwente. Voor de vaststelling hebben de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten de gelegenheid een zienswijze te geven op de evaluatie. Deze zienswijze wordt betrokken bij het definitieve besluit.

Planning:

12 november 2025	Vaststellen ontwerp evaluatie gemeenschappelijke regeling SamenTwente in algemeen bestuur
13 november 2025	Start zienswijzeperiode raden (minimaal 8 weken)
30 januari 2026	Einde zienswijzeperiode raden
4 maart 2026	Definitieve besluitvorming in het algemeen bestuur